

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

14 päivänä marraskuuta 1989

Lausunto n:o 2

Sosiaalivaliokunnalle

Sosiaalivaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt 19 päivänä lokakuuta 1989 päivätyllä kirjeellään sivistysvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 177 laiksi lastensuojelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Hallituksen esityksen johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Matti Mikkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, opetusneuvos Jouko Könölä opetusministeriöstä, projektipäällikkö Aimo Rynänen sisäasiainministeriöstä, sivistystoimen päällikkö Esko Toivonen Suomen Kunnallisliitosta, sosiaaliasiain sihteeri Maija Strandström Suomen Kaupunkiliitosta, jaostopäällikkö Helge Hansson Finlands svenska kommunförbundet, toiminnanjohtaja Anja Lehtijärvi Koti ja Koulu-yhdistysten Liitosta ja pääsihteeri Ilkka Huikko Suomen Lukiolaisten Liitosta.

Sivistysvaliokunta on tarkastellut asiaa lähinnä lastensuojelulain 7 §:ää koskevan muutosehdotuksen osalta, joka koskee palvelujen kehittämistä ja kasvatuksen tukemista oppilashuollossa lakisääteistämällä koulukuraattori- ja koulupsykologitoimintaa. Tältä osin valiokunta esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan peruskoulun sosiaalisen ja psyykkisen oppilashuollon vahvistamiseksi koulukuraattori- ja koulupsykologitoiminnan lakisääteistämistä.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan koulun sosiaalinen ja psyykinen oppilashuolto muodostaa jo nykyisin käytännössä tärkeän osan nuorisohuollon kokonaisuudesta. Nuorten ongelmat tulevat ensimmäisenä esiin juuri koulutyössä, jolloin ongelmiin voidaan puuttua riittävän varhaisessa vaiheessa. Ehdotettu säännös tähtää ennalta ehkäisemään sekä ny-

kyistä paremmin havaitsemaan ja ratkaisemaan niitä sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia, joita oppilaan koulutyön yhteydessä ilmenee. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että myös muita koulun toimintoja, kuten tuntekehysjärjestelmää, klinikkamuotoista opetusta ja erityisopetusta voidaan käyttää hyväksi koulukuraattori- ja koulupsykologitoiminnan ohella.

Sosiaalisen ja psyykkisen oppilashuollon tarkeemmasta järjestämisestä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Sekä koulukuraattori- että koulupsykologitoiminnan hallinnollinen järjestäminen kunnassa voisi tapahtua kunkin kunnan ratkaisuna joko sosiaalilautakunnan tai koululautakunnan tai mahdollisen yhteishallinnon alaisuudessa.

Valiokunnan kannanotot

Sivistysvaliokunta pitää ehdotettua lainmuutosta tärkeänä ja yhtyy hallituksen esittämiin perusteluihin. Koulun psyykkisen ja sosiaalisen oppilashuollon säätäminen valtiosuuteen oikeuttavaksi on toiminnan kehittämisen kannalta merkittävää. Koulukuraattori- ja koulupsykologipalveluilla voidaan tukea koulun kasvatustehtävää ja ennalta ehkäistä sosiaalisia ja mielenterveydellisiä ongelmia. Koulukuraattoreiden ja -psykologien työllä on suuri merkitys oppilashuollossa muun muassa oppilaiden tukijoina, heidän koulunkäyntiinsä liittyvien ongelmien selvittelijöinä ja myös kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäjinä.

Kunnallisen itsehallinnon periaatteiden ja kehittämisen kannalta valiokunta pitää perusteltuna, että kunnalla on mahdollisuus valita, miten se hallinnollisesti tämän toiminnan järjestää. Mahdollisuutena voisi tällöin olla koulutoimi, sosiaalitoimi tai terveydenhuolto. Myös tarpeet kunnissa voivat olla esimerkiksi

kunnan koosta riippuen erilaiset. Tärkeää kuitenkin on, että oppilashuolto on kiinteä osa sen jokapäiväistä ympäristöä, koulua. Tämän vuoksi valiokunta pitää suotavana, että koulukuraattorit ja -psykologit olisivat osa koulutoimen organisaatiota. Ellei tämä ole mahdollista, tulisi nämä toiminnallisesti kytkeä koulutoimeen mahdollisimman kiinteästi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntien saama valtionosuus saattaa olla riippuvainen siitä, minkä hallinnonalan piiriin koulukuraattorien ja -psykologien virat kuuluvat. Valiokunta katsoo, että koulun psyykkisen ja sosiaalisen oppilashuollon myönteinen kehittäminen edellyttää kunnille valtionosuutta riippumatta siitä, minkä hallintokunnan alaisuudessa koulukuraattorit ja -psykologit toimivat.

Valiokunta pitää lainsäädännöllisten ja taloudellisten toimintaedellytysten luomisen ohella oppilashuollon kehittämisessä merkittävänä eri tahojen yhteistyötä. Sosiaalisen ja psyykkisen oppilashuollon tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää luoda mahdollisuudet tiiviille yhteistyölle koulun ja oppilaiden huoltajien välille sekä viranomaisten väliselle keskinäiselle yhteistyölle. Nämä seikat tulisi ottaa huomioon asetukseen otettavia yhteistyötä koskevia säännöksiä laadittaessa.

Edellä esitettyyn viitaten sivistysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että sosiaalivaliokunta ottaisi tässä lausunnossa mainitun huomioon laatiessaan mietintöään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Backman, Donner, Gustafsson, Haavisto, Hautala,

Holvitie, Pohjanoksa, Sillanpää ja Tykkyläinen sekä varajäsenet Jokinen ja Wasz-Höckert.
